

donderdag

19.05.2016

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Jan Christiaens

Abdel Rahman El Bacha

De kleuren van de piano

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Biografie

In 1978 won de toen negentienjarige Libanese Abdel Rahman El Bacha (LB) de Koningin Elisabethwedstrijd voor piano, met inbegrip van de publieksprijs. Dit betekende het startpunt van een succesvolle internationale carrière. El Bacha's repertoire reikt van Bach tot Ravel en Prokofiev, en omvat zo'n zestig klavierconcerti. Tot zijn uitgebreide discografie behoort een opname van de Beethoven-sonates en van het integrale oeuvre van Chopin. Deze en andere projecten werden met verschillende prijzen bekroond.

© Enric Montes

Fototentoonstelling **ENRIC MONTES** 20.04 — 28.06.16

De Spaanse fotograaf Enric Montes woont en werkt in Barcelona. Hij reist geregeld af naar de Europese hoofdsteden zoals Berlijn, Madrid, Rome en Lissabon. Daar verlaat hij de vaak platgetreden paden en legt hij vooral de minder opvallende en gekende buurten en sferen vast. Hij focust op ondergewaardeerde details en geeft ze zo een verdiende upgrade. In het Concertgebouw zien we zijn kleurrijke kijk op Lissabon in de reeks *Les secrets de Lisbonne* en in de reeks *El viaje vertical* waarvoor hij samen met zijn 4-jarige zoontje Nicolas Lissabon voor de lens nam.

wo — za vanaf 11 uur
Op dagen met een voorstelling
open vanaf een uur voor aanvang.

wifi access

free press

concertgebouwcafé

Uitvoerders en programma

Abdel Rahman El Bacha: piano

—

Enrique Granados (1867-1916)

Goyescas, opus 11 'Los majos enamorados'
(1909-1912)

- Los requiebros
- Coloquio en la raja. Duo de amor
- El fandango de Candil
- Quejas ó la maja y il ruisenor
- El amor y la muerte
- Epilogo. La serenata del espectro

— pauze —

Maurice Ravel (1875-1937)

Selectie uit *Miroirs* (1904-05)

- Oiseaux tristes
- Une barque sur l'océan
- Alborada del gracioso

Frédéric Chopin (1810-1849)

Sonate nr. 3 in b, opus 58 (1844)

- Allegro maestoso
- Scherzo. Molto vivace
- Largo
- Finale. Presto, non tanto – Agitato

FOCUS
RAVEL

KLAVIER

Met de steun van Piano's Maene

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen
van Bloemblad.

Enrique Granados, Goyescas

Enrique Granados is de meest romantische van de grote Spaanse componisten uit het begin van de 20e eeuw. In zijn *Goyescas* – het meesterwerk van zijn pianomuziek – brengt hij hulde aan de schilderkunst van Francisco Goya. In een stijl die dicht aanleunt bij de improvisatie vertelt hij het verhaal van een ongelukkige liefde, te vergelijken met het verhaal van Romeo en Juliet.

1) 'Galante complimenten': dit is het ontstaan van een liefdesrelatie, waar enthousiasme, gelach en tederheid – beloftes van een groot geluk – elkaar afwisselen. De zeer virtuoze pianopartij klinkt bij momenten bijna als een orkest.

2) 'Liefdesduet': evoceert een geheime ontmoeting van de geliefden, die door tralies van elkaar gescheiden zijn. Het stuk wordt gekenmerkt door een intieme sfeer, met herhaalde en intense liefdesverklaringen. De extase en het verlangen van de geliefden wordt genereus uitgedrukt door een zeer verfijnde schrijftuur, zowel melodisch als harmonisch.

3) 'Fandango bij kaarslicht' is een typisch Spaanse passionele dans, zeer moeilijk te spelen.

4) 'Weeklachten, of het jonge meisje en de nachtegaal': het jonge meisje maakt zich zorgen om haar geliefde, die door een jaloerse tegenstander uitgedaagd is tot een duel. Ze doet haar beklag bij de nachtegaal, die haar nachtelijke eenzaamheid deelt.

5) De 'Ballade van liefde en dood' is het langste van de zes stukken die samen de suite *Goyescas* vormen. Het jonge meisje vindt haar geliefde, die zwaargewond is. Eerst kan ze haar ogen niet geloven, maar al gauw maakt een

helse pijn zich van haar meester. Wanneer ze tijdens haar gebeden en haar herinneringen aan hun gelukkige momenten vaststelt dat de verwondingen dodelijk zijn, heft ze een zacht gezang aan van een grote schoonheid en een hartverscheurende droefheid. Op het einde van het stuk sterft haar geliefde, en valt het meisje in zwijm.

6) De 'Serenade van de schim' is gekenmerkt door een vreemde, sprookjesachtige sfeer, nog versterkt door de muzikale schrijftuur die eerder modern dan romantisch is. Het is muziek die moedwillig onsamenhangend is, als ware het een onrustige droom. Ze verbeeldt de geest van de gestorven jongeman, die terugkomt om zijn liefde te betuigen aan het meisje. Maar de harde werkelijkheid doet hem uiteindelijk definitief verdwijnen wanneer de zes snaren van zijn gitaar getokkeld worden.

Abdel Rahman El Bacha

Ravel & Chopin

De jonge Maurice Ravel maakte deel uit van het artistieke genootschap 'Les Apaches', een bont gezelschap van dichters, musici en kunstenaars die elkaar regelmatig troffen. Op een van hun bijeenkomsten speelde de pianist Ricardo Vines, een jeugd vriend van Ravel, een nieuwe compositie van Claude Debussy, *D'un cahier d'esquisses*. Vines vertelde over Debussy's plan om met dit stuk een muzikale vorm te ontwerpen die zo vrij was dat hij wel ter plekke geïmproviseerd leek. Meteen wierp Ravel op dat hij van hetzelfde idee was uitgegaan bij de compositie van de pianostukken waaraan hij toen de laatste hand legde. Hij gaf de bundel van vijf stukken de titel *Miroirs* (1904-05). In deze suite zet Ravel beslist een stap vooruit ten opzichte van *Jeux d'eau* (1901), het werk waarmee hij in één klap faam verwierf als componist van nieuwsoortige klaviermuziek. Net als Debussy laat Ravel de spiegelingen (*Miroirs*) van zijn innerlijke leefwereld hun eigen, vrije muzikale vorm voortbrengen. Maar nog meer dan de vorm is het de harmonie die het stempel van de vernieuwing draagt. Ravel verrijkt de klassieke akkoorden bijna stelselmatig met toegevoegde tonen, die het akkoord extra kleurschakeringen geven en de harmonische functie ervan minder eenduidig maken. Met zo'n bijgekleurd akkoord kan je bij wijze van spreken alle kanten uit. Veel componisten actief in het begin van de 20e eeuw waren tuk op dat soort harmonische meerduidigheid. Ongetwijfeld heeft Ravel de smaak voor dergelijke exotische samenklanken te pakken gekregen op de Wereldtentoonstelling van 1889, waar de kleurrijke toonladders van de Oosterse muziek een blijvende indruk op hem maakten. Het unieke klankbeeld van *Miroirs* heeft daarnaast ook te maken met de zonderlinge pianistische effecten die Ravel al in *Jeux d'eau* tentoonspreidde, en waarvan de virtuositeit hier verder opgedreven wordt. Dat is vooral

te horen in *Alborada del gracioso*, waar Ravel een hofnar ten tonele voert die een parodie brengt op de ochtendlijke ballade van een ridder voor zijn geliefde. Flitsende trekjes, razendsnel herhaalde tonen en prettig dansende ritmes roepen moeiteloos het Spaanse landschap op waarin Ravel dit stuk situeert. In *Une barque sur l'océan* vraagt Ravel een enorme souplesse van de pianist bij het evoceren van de kabbelende golven. Van het begin tot het einde van het stuk klinken er wervelende, op- en neergaande trekjes die nu eens heel zacht, dan weer als hoog opschuimende golven moeten klinken. Dat virtuositeit niet altijd gepaard gaat met snelheid en volume, blijkt uit de subtiele klankpoëzie van *Oiseaux tristes*. Ongehoord hoe Ravel met traag voorbijtrekkende texturen het trieste gezang van vogels laat opklinken uit een woud dat kreunt onder een verdovende hitte. Het zal niemand verbazen dat deze klankspiegelingen van Ravels leefwereld bij vele commentatoren gelijkenissen opriepen met de impressionistische schilderkunst. Op een vergelijkbare manier gaat het zowel bij Ravel als bij de impressionisten immers om het vastleggen van een indruk. En dat doel heiligt de nieuwe middelen, de vrije vormpatronen en de felgekleurde akkoorden die daarvoor nodig zijn.

Goed zestig jaar eerder componeerde Frédéric Chopin zijn derde en laatste pianosonate (1844). Over zijn tweede sonate – met de bekende *Marche funèbre* – waren niet alle critici even lovend. Sommigen vonden dat Chopin geen echte sonate had gecomponeerd, maar eerder vier afzonderlijke sfeerstukken had gebundeld tot één opus. In zijn *Derde pianosonate* lijkt Chopin enigszins tegemoet te komen aan deze kritiek: ze is klassieker van snit dan de tweede, en bovendien conformeert Chopin zich makkelijker aan de verwachtingen

Van de schilder Goya

en conventies van de van oorsprong Duitse sonatevorm. Dat blijkt onder meer uit de fijnmazige motivische structuur van de eerste beweging. Als een ware erfgenaam van Beethoven ontwikkelt Chopin een grootschalige structuur vanuit slechts enkele kernmotieven. Het vastberaden openingsthema geeft aanleiding tot een boeiend proces van ontwikkeling en omvorming van muzikale motieven dat gaandeweg gestalte geeft aan de eerste beweging. Ook in de laatste beweging – een ietwat pompeus rondo met terugkerend refrein – kiest Chopin voor een klassiek vormpatroon. De twee binnendelen daarentegen zijn dan weer typisch romantische karakterstukken. Het luchtige *scherzo* heeft met zijn snelle figuraties veel weg van een *étude*, terwijl Chopin in het breed uitgesponnen *Largo* een schitterende nocturne laat klinken.

Jan Christiaens

Het Spaanse 'goyesco' betekent letterlijk 'van de schilder Goya'. De Spaanse componist Enrique Granados y Campiña (1867-1916) was een groot bewonderaar van Goya. Deze admiratie was onvoorwaardelijk, voedde zijn verbeeldingskracht en gans zijn oeuvre was er als het ware van doordrongen. Ze ging zover dat hij – overigens met een zeker succes – *majos* (aardige jonge kerels) en *majas* (mooie meisjes) in de stijl van Goya begon te tekenen. Zijn meest succesvolle werk en een van zijn belangrijkste composities, de pianosuite *Goyescas* (1911) is, zoals ook zijn *Tonadillas a Estilo Antigua* voor stem en piano, het resultaat van de (geslaagde) poging om taferelen en karakters geïnspireerd door Francisco José de Goya y Lucientes (1746-1828) muzikaal te verklanken. Ongetwijfeld behoort Goya, samen met Velázquez, El Greco en niet te vergeten Pablo Picasso, tot de meest geniale Spaanse schilders ooit. Rond 1760 ging de uit Fuendetodos (nabij Zaragoza) afkomstige Goya in de leer bij José Luzan y Martínez (1710-1785) in Zaragoza. Na reizen door Italië keerde hij terug naar Spanje en werkte hij in Madrid bij de toenmalige hofschilder Francisco Bayeu y Subias (1734-1795) met wiens zuster hij in 1773 huwde. Via zijn zwager kreeg hij de opdracht 40 ontwerpen (kartons) te maken voor de koninklijke tapijtfabriek. Het waren vooral deze kartons in rococo-stijl die lieflijke scènes of alledaagse situaties voorstellen, die Granados inspireerden. Van dan af aan ging Goya's roem (en inkomsten) in stijgende lijn. In 1780 werd hij lid van de academie van San Fernando en in 1785 onderdirecteur. In 1795 zelfs directeur in opvolging van zijn zwager Bayeu. Inmiddels was hij in 1789 al benoemd tot hofschilder van Karel IV en in 1792 was hij na een ziekte stokdoof geworden. Als hofschilder maakte hij vooral portretten, wat hem in 1799 de benoeming tot eerste

hofschilder opleverde (zijn beroemdste groepsportret is *De Familie van Karel IV*). Toen in 1808 Napoleon Spanje binnenviel moest Karel IV het land verlaten, maar onder Joseph Bonaparte, Napoleons oudste broer en nieuwe machthebber, behield Goya zijn positie als hofschilder. Zijn werk, dat sinds 1790 al somberder was geworden, zal na de bloedige volksopstand in Aranjuez (17 maart 1808) en de daaropvolgende terechtstellingen (2 en 3 mei) die hem in 1814 inspireerden tot zijn geniaalste schilderijen, een nog dreigender kracht vertonen. Tussen 1820 en 1824 maakte hij een laatste serie etsen getiteld *Los Disparates* (De Dwaasheden) of *Los Proverbios* (De spreekwoorden). In 1824 vestigde hij zich in Bordeaux waar hij opnieuw portretten schilderde en litho's (een toen nieuwe techniek) begon te maken van stierengevechten. Hij overleed in Bordeaux in de nacht van 15 op 16 april 1828. Granados bewerkte zijn *Goyescas* tot een opera (op een libretto van Fernando Periquet). De première vond plaats op 28 januari 1916 in de New Yorkse Metropolitan. Op de terugreis kwamen Granados en zijn vrouw om in het Kanaal waar hun schip, de *Sussex*, door een Duitse duikboot werd getorpedeerd.

Johan Huys

Francisco de Goya, zelfportret

Thierry Fischer © Scott Jarvie

za 04.06.16 / 20.00 / Concertzaal

Laureatenconcert Koningin Elisabethwedstrijd I / deFilharmonie

Ontstaan door en voor de viool geeft de Ysaÿwedstrijd zijn erfenis door aan de Koningin Elisabethwedstrijd in 1951. In zijn lange bestaan heeft de 'Olympiade van de muziek' memorabele winnaars opgeleverd. Sommigen bleken eendagsvliegen, anderen namen een steile vlucht. De winnaar kan alvast aansluiten in een mooi rijtje met toppianisten.

Olli Mustonen

do 13.10.16 / 20.00 / Kamermuziekzaal

Olli Mustonen / Prokofievs pianosonates

Met een strakke aanslag en ritmische precisie kiest pianist Olli Mustonen altijd resoluut voor helderheid. Ook Prokofievs pianosonates benadert hij op zijn typische gedreven manier. Energie, passie, sarcasme of ironie vinden bij Prokofiev zowel in heerlijke lyriek als in hamerende ritmes een uitweg.

SEIZOEN 2016-2017

Rusland, tussen utopie en revolutie

www.concertgebouw.be

© Elena Chernyshova

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT 17 ZAND 34 BRUGGE

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. www.concertgebouw.be/services.

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS | WTV